

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

Stanisława Golinowska

Ewa Kocot

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

Stan i perspektywy
rozwoju społecznego kraju
w przekrojach regionalnych

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2013

Recenzent: *prof. dr hab. Zdzisław Pisz*

Redakcja i korekta: *Anna Wojewódzka*

Projekt okładki i stron tytułowych: *Katarzyna Juras*

Copyright 2013 © by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

ISBN 978-83-7383-650-1

Publikacja dofinansowana przez Fundację Zdrowia Publicznego w Krakowie

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Skład i łamanie: WN Scholar (*Elżbieta Giżyńska*)
Druk i oprawa: Drukarnia Read Me

Spis treści

Słowo wstępne	9
Część wprowadzająca	
Koncepcja i metoda analizy	13
1. Spójność społeczna – treść kategorii	13
2. Spójność społeczna w polityce Unii Europejskiej	17
3. Metoda analizy i dane	18
Schemat analizy	18
Wybór wskaźników	21
Regionalny przekrój analizy	27
Źródła informacji	28
Część pierwsza	
Zasoby ludzkie – populacja, zdrowie, kapitał ludzki i społeczny	29
1. Ludność i zmiany demograficzne populacji	30
2. Miejsce zamieszkania ludności	36
3. Stan zdrowia i zmiany epidemiologiczne	37
4. Kapitał ludzki: wykształcenie i kształcenie	46
Struktura wykształcenia ludności	47
Wychowanie i edukacja dzieci najmłodszych	48
Edukacja szkolna	50
Edukacja na poziomie wyższym	54
Kształcenie dorosłych	58
5. Kapitał społeczny	61
Zaufanie	63
Część druga	
Zasoby kapitałowe i naturalne	67
1. Kapitał finansowy w Polsce	69
Wewnętrzne źródła kapitału	70
Oszczędności a inwestycje	72
Napływ kapitału zagranicznego	74
Fundusze pomocowe UE	75

2. Infrastruktura	79
2.1. Infrastruktura techniczna	80
2.2. Infrastruktura publiczna	81
2.3. Infrastruktura społeczna	84
Żłobki i przedszkola	85
Szkoły	86
Szpitale i łóżka szpitalne	88
2.4. Infrastruktura kulturalna i informacyjna	92
3. Zasoby mieszkaniowe	94
4. Zasoby naturalne	96
4.1. Surowce kopalne	96
4.2. Walory przyrodnicze	98
4.3. Wody mineralne i surowce lecznicze	99

Część trzecia

Działanie	101
1. Produkcja przemysłowa	102
2. Rolnictwo	105
3. Usługi	106
4. Zatrudnienie	109
5. Poza zatrudnieniem	113
6. Mobilność przestrzenna ludności	117
Migracje wewnętrzne	118
Migracje zagraniczne	119
Dojazdy do pracy	122
7. Przedsiębiorczość	124
8. Aktywność społeczna	128
Organizacje społeczne	129

Część czwarta

Efekty – obiektywnie i subiektywnie	133
1. Wzrost gospodarczy	134
Regionalne zróżnicowanie wzrostu PKB	135
Wzrost PKB w przyszłości	137
Poziom osiągniętego PKB	138
2. Dochody ludności	140
Wzrost i zróżnicowanie płac	143
Dochody ze świadczeń społecznych	145
3. Ubóstwo	147
Ubóstwo dochodowe	148
Korzystanie z pomocy społecznej	152
4. Deprywacja materialna	154
5. Warunki mieszkaniowe	156
Zróżnicowanie sytuacji mieszkaniowej ludności	156

Standard mieszkań	157
Opłaty mieszkaniowe	159
6. Dobrostan	160

Część piąta

Grupy niezbędnej troski	169
1. Rodzina i dzieci	170
Opieka nad dzieckiem	171
Zdrowie matki i małego dziecka	174
Ubóstwo dzieci	178
Polityka państwa wobec rodzin z dziećmi i wobec dzieci	180
2. Młodzież	182
Zdrowie młodzieży	183
Wypadanie młodzieży z systemu edukacji	184
Wchodzenie młodzieży na rynek pracy	185
Polityka społeczna wobec młodzieży	190
3. Osoby z niepełnosprawnością	191
Edukacja dla dzieci niepełnosprawnych	192
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością	192
Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych	195
4. Osoby starsze	196
Z pracy na emeryturę	196
Poziom świadczeń społecznych dla osób starszych	198
Życie na emeryturze	199
Opieka zdrowotna dla osób starszych	200
Opieka długoterminowa – wyzwanie systemu zabezpieczenia społecznego	201
Polityka społeczna wobec osób starszych	202

Część szósta

Profile rozwoju regionów	203
1. Województwa dynamicznego rozwoju	210
2. Województwa o różnokierunkowo działających czynnikach rozwoju	217
3. Województwa z ograniczeniami rozwoju	221

Część siódma

Refleksja o spójności społecznej w polityce rozwoju	229
1. Dokumenty strategiczne powstałe w latach 1990–2012	229
2. Priorytetowe kierunki rozwoju kraju w dokumentach strategicznych	232
3. Cele czy środki realizacji	235
Konkurencyjność	235
Efektywność i wydajność	238
Innowacyjność	239
Kapitał społeczny	242
Sprawne państwo	243

4. Społeczne cele rozwoju kraju i kapitał ludzki	245
5. Spójność terytorialna jako kategoria rozwoju regionalnego w polityce europejskiej i krajowej	248
6. Wdrażanie strategicznych planów i programów rozwoju	251
7. Weryfikacja koncepcji decentralizacji	253
 Literatura i źródła danych	 257
Spis wykresów	273
Spis tabel	277